

ANALIZA TROŠKOVA GRADA KOMIŽE

Čukušić, Jozo

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:926590>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Splitu

Ekonomski fakultet

Završni rad

ANALIZA TROŠKOVA GRADA KOMIŽE

Mentorica:

Prof. dr. sc. Dragana Grubišić

Student:

Jozo Čukušić

Split, rujan 2023

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Jozo Čukušić,
(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Komiža, 5. rujna 2023. godine

Vlastoručni potpis : _____

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Definicija problema	1
1.2. Cilj rada	1
1.3. Metode rada	1
1.4. Struktura rada	1
2. OSNOVNO O TROŠKOVIMA I NJIHOVA ANALIZA	3
2.1. Definicija troškova	3
2.2. Podjela troškova	3
2.3. Dinamika troškova	4
2.4. Fiksni troškovi	4
2.5. Varijabilni troškovi	7
3. ANALIZA TROŠKOVA	9
3.1. Analiza troškova u kratkom roku	9
3.2. Analiza troškova u dugom roku	10
3.3. Zone dinamike troškova	11
3.4. Remanencija troškova	13
3.5. Točka pokrića troškova	13
4. HORIZONTALNA ANALIZA	15
5. VERTIKALNA ANALIZA	16
6. O GRADU KOMIŽI	17
7. RASHODI KOMIŽE	18
7.1. Ukupni rashodi	18
7.2. Poslovni rashodi	19
7.3. Financijski rashodi	22
7.4. Izvanredni rashodi	24
8. ZAKLJUČAK	26
LITERATURA	27
POPIS TABLICA I GRAFOVA	29

1. UVOD

Svaki uspješan poslovni pothvat u današnjem dinamičnom okruženju zahtijeva pažljivo upravljanje resursima kako bi se ostvarili željeni ciljevi. Jedan od ključnih elemenata u ovom procesu su troškovi. Troškovi predstavljaju neizostavan aspekt poslovanja te imaju dubok i sveobuhvatan utjecaj na financijsko zdravlje, održivost i konkurentnost organizacija.

1.1. Definicija problema

U ovom završnom radu istražuje se tema troškova i njihova važnost u poslovanju grada Komiže. Analizirat će se različite vrste troškova koje organizacije susreću u svojim operacijama, kao i načine na koje troškovi utječu na donošenje ključnih poslovnih odluka. Proučit će se kako pravilno razumijevanje i upravljanje troškovima može poboljšati efikasnost poslovanja, povećati profitabilnost i omogućiti bolje planiranje budućih aktivnosti.

1.2. Cilj rada

Kroz ovaj rad cilj je produbiti razumijevanje troškova kao ključnog elementa poslovanja, istaknuti međuovisnost fiksnih i varijabilnih troškova te kroz horizontalnu i vertikalnu analizu utvrditi način na koji grad Komiža koristi svoje resurse.

1.3. Metode rada

U teorijskom dijelu su korištene metode deskripcije, dedukcije, komparacije, analize, indukcije i sinteze s ciljem da se što bolje objasni pojam troškova te svih njegovih kategorija i podjela. Korišteni su i grafički prikazi kako bi se bolje objasnile kretnje svih vrsta troškova te što sve utječe na njih. U empirijskom dijelu su korištene matematičko – statističke metode s javno dostupnim podacima iz financijskih izvještaja grada Komiže od godine 2016. do godine 2020.

1.4. Struktura rada

U uvodu će se definirati problem istraživanja, ciljevi i metode istraživanja te struktura rada.

U drugom poglavlju dani su osnovni pojmovi troškova i njihovog značaja u kontekstu suvremenog poslovanja. Navest će se podjela troškova i objasniti njihovo kretanje kroz vrijeme. Analizirat će se troškovi u kratkom i dugom roku i detaljnije objasniti njihovo ponašanje u različitim situacijama. Također su navedene zone dinamike troškova, remanencija troškova i točka pokrića troškova. U objašnjene su horizontalna i vertikalna analiza, način njihove primjene i značenje.

U trećem poglavlju su navedeni osnovni podaci o gradu Komiži, prikazane vrste troškova te izvršena njihova analiza..

U četvrtom poglavlju dana su zaključna razmatranja

2. OSNOVNO O TROŠKOVIMA I NJIHOVA ANALIZA

2.1. Definicija troškova

Troškovi se mogu definirati kao vrijednosno izraženi utrošci elemenata radnog procesa i usluga te porezi i doprinosi neovisni o poslovnom rezultatu, a koji su nastali i koji su uzrokovani ostvarivanjem poslovnog učinka poduzeća. (Grubišić, 2003. str. 155.)

Pojam trošak se često zamjenjuje sa sličnim mu pojmovima kao što su: utrošak, izdatak, rashod i gubitak. Premda su ti pojmovi sinonimi velikom broju ljudi, oni ipak imaju različite definicije i značenja. Utrošak se odnosi na potrošnju ili trošenje određenih resursa, kao što su novac, vrijeme, energija ili materijali, kako bi se postigao određeni cilj ili obavila određena aktivnost. Utrošak može uključivati trošenje novca na proizvode ili usluge, korištenje vremena za određene zadatke ili angažiranje resursa kako bi se nešto izvelo. Izdatak predstavlja novčanu transakciju u kojoj se novac troši kako bi se platili proizvodi, usluge ili druge stavke. To je konkretan financijski događaj koji rezultira smanjenjem raspoloživih sredstava ili novca na računu. Gubitak se odnosi na negativnu razliku između ukupnih prihoda i ukupnih troškova. U poslovnom kontekstu, gubitak se javlja kada su troškovi veći od prihoda što rezultira negativnim financijskim rezultatom. Gubici se često bilježe u računovodstvenim evidencijama i mogu imati porezne i operativne posljedice. Rashod se odnosi na izdatke ili potrošnju novca ili resursa kao dio poslovanja ili svakodnevnih aktivnosti. Ovaj pojam često se koristi u kontekstu poslovnog računovodstva i financija. Rashodi obuhvaćaju sve troškove i izdatke koji su potrebni kako bi se održavalo poslovanje ili vršile druge aktivnosti. (Grubišić, 2003)

2.2. Podjela troškova

Troškove možemo gledati na više različitih načina kako bi ih bolje razumjeli i kontrolirali.

- Troškovi po prirodi
- Troškovi po poslovnim funkcijama
- Troškovi po načinu obuhvaćanja po učincima
- Troškovi po ovisnosti o promjenama kapaciteta
- Troškovi po količini učinka

Troškovi po prirodi razvrstavaju troškove s obzirom na njihovo porijeklo. U njih spadaju: amortizacija, bruto plaće, troškovi materijala, troškovi usluga i porezi i doprinosi neovisni o poslovnom rezultatu. (Grubišić, 2003.)

Ova klasifikacija troškova se temelji na funkcionalnom aspektu poslovanja. Troškovi se grupiraju prema aktivnostima ili funkcijama unutar organizacije. Mogu se identificirati troškovi: računovodstva, proizvodnje, nabave, prodaje, financiranja i kadrovanja. Ovo omogućava bolje upravljanje troškovima unutar specifičnih sektora organizacije. (Grubišić, 2003.)

Troškovi po načinu obuhvaćanja po učincima nastoje da se svakom učinku pridodaju svi troškovi koje taj učinak stvara. Neposredni troškovi su oni koje možemo pratiti i izravno povezati s učincima koji ih stvaraju. Opći troškovi su oni koje nije moguće direktno pratiti pa njih po određenoj bazi raspoređujemo na učinke. (Grubišić, 2003.)

Troškovi po ovisnosti o promjeni iskorištenosti kapaciteta se dijele na fiksne i varijabilne troškove. Fiksni troškovi se mijenjaju ako se promijeni veličina kapaciteta. Na njih ne utječe iskorištenost kapaciteta i uvijek su prisutni. Varijabilni troškovi se mijenjaju s obzirom na iskorištenost kapaciteta. (Grubišić, 2003.)

Troškovi po količini učinaka se dijele na troškove po jedinici učinka i na ukupne troškove. Ukupni troškovi su svi troškovi koje poduzeće ima u određenom vremenu, a odnose se na sve učinke tog vremenskog razdoblja. Troškovi po jedinici učinka ili prosječni troškovi i njihov iznos dobijemo tako da podijelimo ukupne troškove s količinom učinka. (Grubišić, 2003.)

2.3. Dinamika troškova

Kada se gledaju troškovi kroz više godina primijeti se da se oni mijenjaju i to se naziva dinamika troškova. Ona ovisi o promjeni obujma poslovanja, promjeni utrošaka po jedinici učinka, promjeni strukture poslovanja i promjeni cijene proizvodnih čimbenika. U poslovanju poduzeća svi troškovi se ne mijenjaju jednako kako se mijenja iskorištenost kapaciteta odnosno obujam poslovanja. S obzirom na to razlikujemo dvije osnovne skupine troškova, fiksne i varijabilne troškove. (Grubišić, 2003.)

2.4. Fiksni troškovi

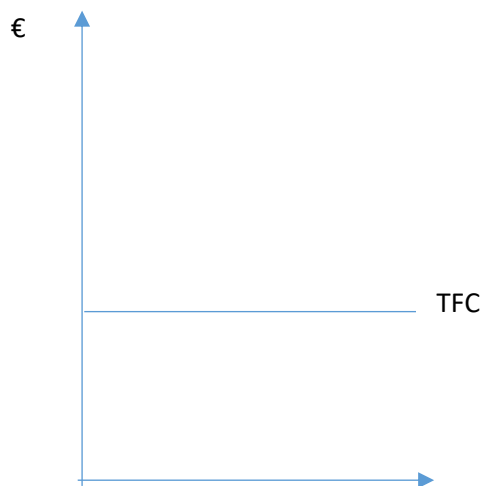
Fiksni troškovi ovise o veličini postojećeg kapaciteta. Oni ostaju isti bez obzira na njegovu iskorištenost. U fiksne troškove ubrajamo: vremensku amortizaciju, zagarrantirane plaće radnika, najamnine i zakupnine, premije osiguranja i sl. Oni postoje kada i poduzeće zbog nekog razloga i ne posluje, a mijenjaju se samo ako se poveća ili smanji kapacitet. Razlikujemo apsolutno fiksne troškove i relativno fiksne troškove. (Grubišić, 2003.)

Apsolutno fiksni troškovi su troškovi već dostupnog kapaciteta. Oni postoje i ne mijenjaju se u iznosu bez obzira koristi li se kapacitet ili ne, što se vidi na slici 1.

Slika 1.

Kretanje ukupnih apsolutnih troškova

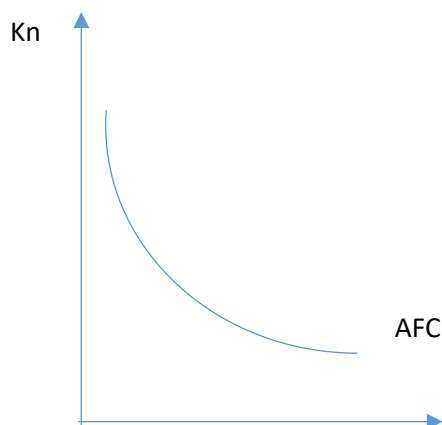

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić, 2003.

Prosječni fiksni troškovi su obrnuto razmjerni prema iskorištenosti kapaciteta jer se isti iznos fiksnih troškova dijeli na sve veći broj proizvoda kao što se vidi na slici 2.

Slika 2.

Kretanje prosječnih apsolutno fiksnih troškova

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić, 2003.

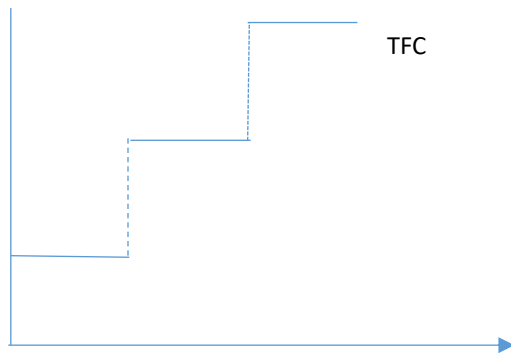
Relativno fiksni troškovi su dopunski fiksni troškovi. Rastu kada se povećava kapacitet. Oni se dodaju na apsolutne fiksne troškove i zajedno tvore nove apsolutno fiksne troškove. Svako poduzeće može imati više zona korištenja kapaciteta. Svaka zona ima svoje fiksne troškove koji se u svom apsolutnom iznosu ne mijenjaju. Prijelazom iz više u nižu zonu oni se smanjuju te prijelazom iz niže u višu oni se povećavaju. Fiksni su u određenoj zoni, ali su relativni u odnosu na ostale zone i zato se zovu relativno

fiksni troškovi. Osnovna karakteristika ovih troškova je to što se povećavaju ili smanjuju odjednom, a ne postepeno poput varijabilnih troškova što se vidi na slici 3.

Slika 3.

Kretanje ukupnih relativno fiksnih troškova

Kn

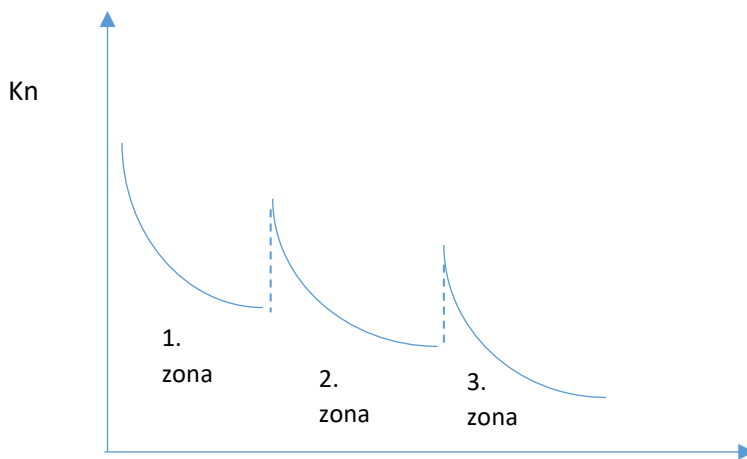
Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Q

Prosječni relativno fiksni troškovi se smanjuju s povećanjem iskorištenosti kapaciteta unutar iste zone, a povećavaju se smanjenjem iskorištenosti. Kada prijeđu u višu zonu povećavaju se skokovito, a onda se ponovno smanjuju povećanjem iskorištenosti kapaciteta što se vidi na slici 4.

Slika 4.

Kretanje prosječnih relativno fiksnih troškova

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Q

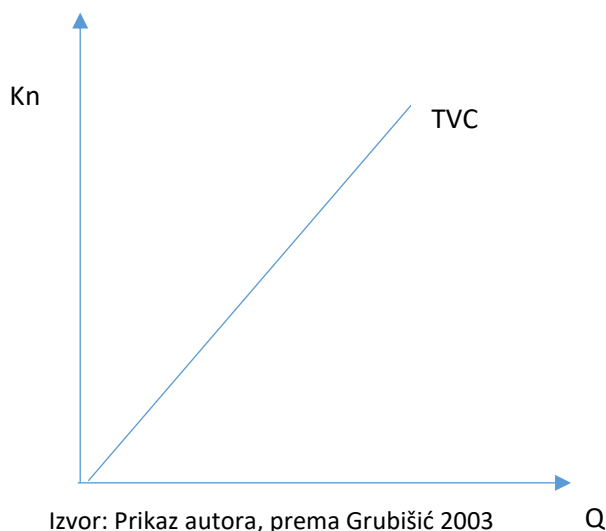
2.5. Varijabilni troškovi

Varijabilni troškovi se mijenjaju sa svakom promjenom u iskorištenosti kapaciteta. Te promjene nisu uvijek iste kao i količina promjene učinaka pa ih zbog toga dijelimo u dvije osnovne skupine: proporcionalno varijabilni troškovi i neproporcionalno varijabilni troškovi. (Grubišić, 2003.)

Proporcionalno varijabilni troškovi se povećavaju za isti iznos kao i promjena iskorištenosti kapaciteta, a kao prosječni se ne mijenjaju smanjenjem ili povećanjem proizvedenih učinaka nego ostaju isti što se vidi na slikama 5 i 6. U njih ubrajamo: bruto plaće po učinku, funkcionalnu amortizaciju, proporcionalni dio neposrednih troškova materijala.

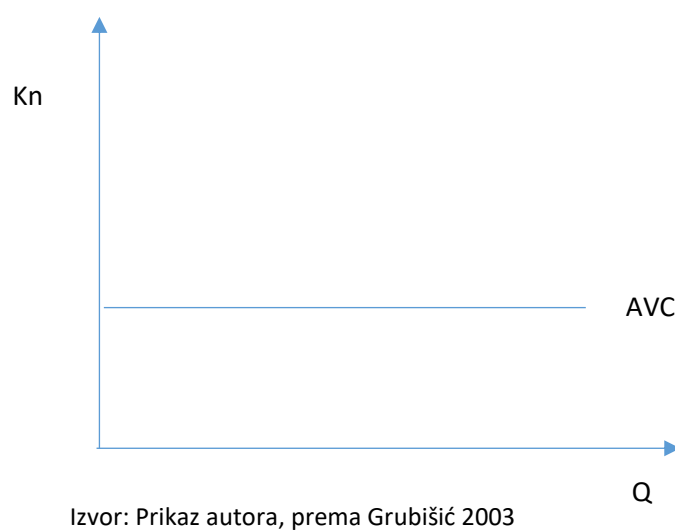
Slika 5.

Kretanje proporcionalno varijabilnih troškova

Slika 6.

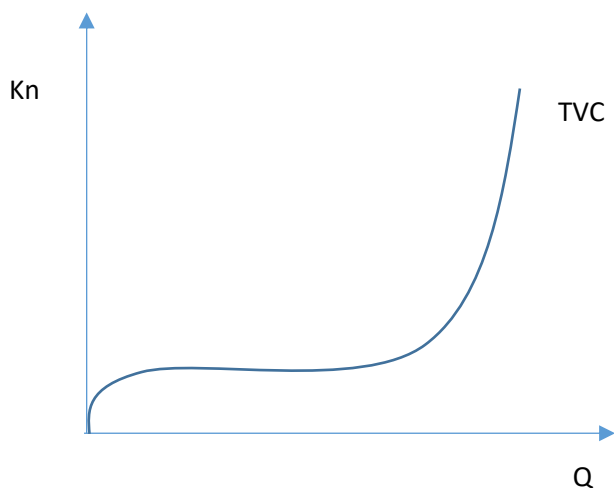
Kretanje prosječnog proporcionalno varijabilnog troška

Neproporcionalni varijabilni troškovi također ovise o iskorištenosti kapaciteta, ali ta veza nije razmjerna. Ti troškovi rastu brže ili sporije od količine iskorištenosti kapaciteta što se vidi na slici 7. Većinom su isti troškovi koji do određene količine iskorištenosti kapaciteta rastu sporije od intenziteta iskorištenosti kapaciteta, a poslije toga brže rastu.

Slika 7.

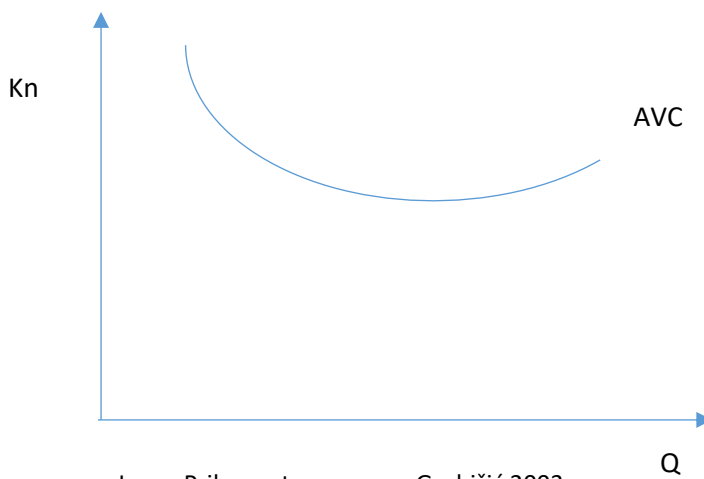
Kretanje ukupnih neproporcionalno varijabilnih troškova

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Slika 8.

Kretanje prosječnog neproporcionalno varijabilnog troška

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Osnovne karakteristike neproporcionalno varijabilnih troškova su: do određene granice iskorištenosti kapaciteta rastu sporije od intenziteta iskorištenosti kapaciteta, a kao prosječni se smanjuju što se vidi slici 8. Nakon što prestane degresija neproporcionalno varijabilnih troškova nastaje očigledna proporcionalnost troškova. Povećanjem iskorištenosti kapaciteta iznad zone proporcionalnosti tih troškova, nastupa progresija neproporcionalno varijabilnih troškova. Rastu brže od intenziteta iskorištenosti kapaciteta, što ima za posljedicu da se povećavaju i kao prosječni. (Grubišić, 2003)

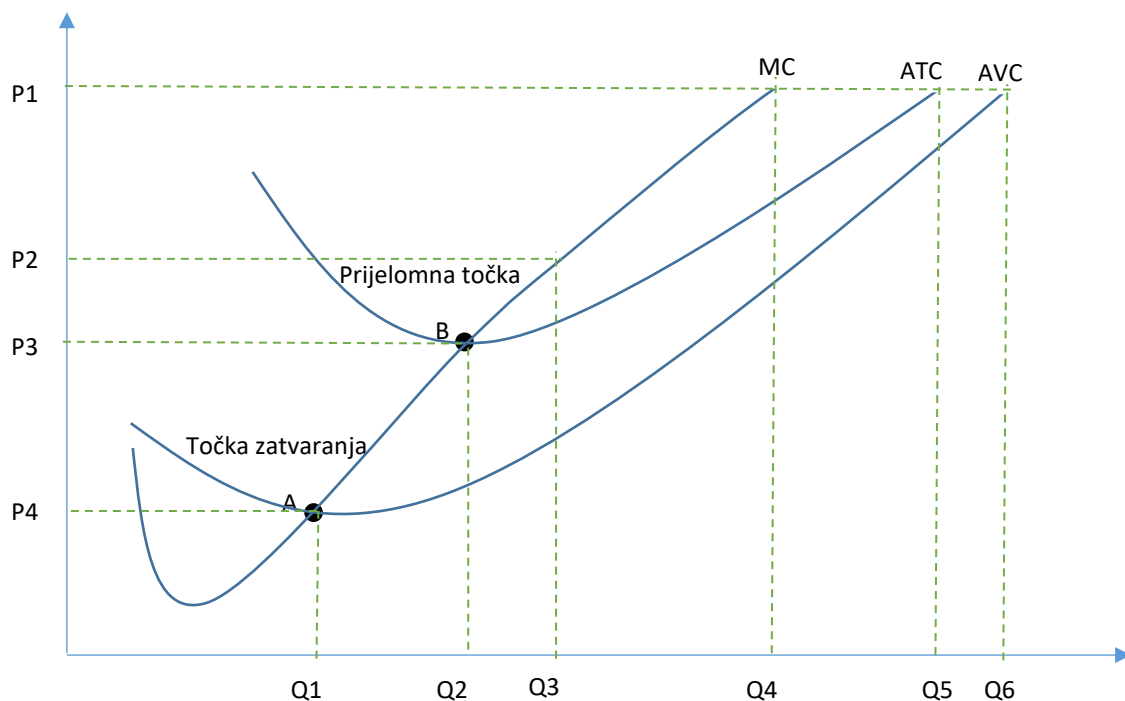
3. ANALIZA TROŠKOVA

3.1. Analiza troškova u kratkom roku

Troškovi su vrlo važno područje analize poslovanja poduzeća te imamo analizu troškova u kratkom roku i analizu troškova u dugom roku. Analiza troškova u kratkom roku je razdoblje u koje je barem jedan proizvodni čimbenik fiksna tj. ne može ga se promijeniti ili nije isplativo ga mijenjati. Zbog toga imamo podjelu na fiksne i varijabilne troškove koji možemo gledati kao ukupne ili prosječne. Podjela fiksnih i varijabilnih troškova je već objašnjena prije u radu ali za analizu su potrebni i granični troškovi. Oni pokazuju promjenu ukupnih troškova ili ukupnih varijabilnih troškova po jedinici promjene proizvodnje. Oni se izračunavaju samo iz promjena u ukupnim varijabilnim troškovima u kratkom roku jer su ukupni fiksni troškovi uvijek isti. Tijekom analize troškova promatramo odnos između promjene ukupnih troškova i promjene količine proizvodnje između dviju razina i to se naziva elastičnost troškova. Ona se izračunava tako da se podijeli granični trošak s prosječnim ukupnim troškom. Dobiveni rezultat iz te formule je koeficijent koji može biti manji, veći ili jednak jedan. Ako je koeficijent veći onda znači da je granični trošak veći od prosječnog zbog čega ukupni troškovi rastu brže od proizvodnje. Kada je koeficijent manji od jedan to znači da je granični trošak manji od prosječnog tj. da se proizvodnja nalazi u zoni opadajućih prosječnih troškova. Kada je koeficijent jednak jedan onda su granični i prosječni troškovi jednaki i tada se poduzeću isplati povećavati proizvodnju sve do one točke u kojoj se izjednačavaju granični troškovi i prosječni ukupni troškovi kao što se vidi na slici 9. (Grubišić, 2003.)

Slika 9.

Cijene i situacije poduzeća

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

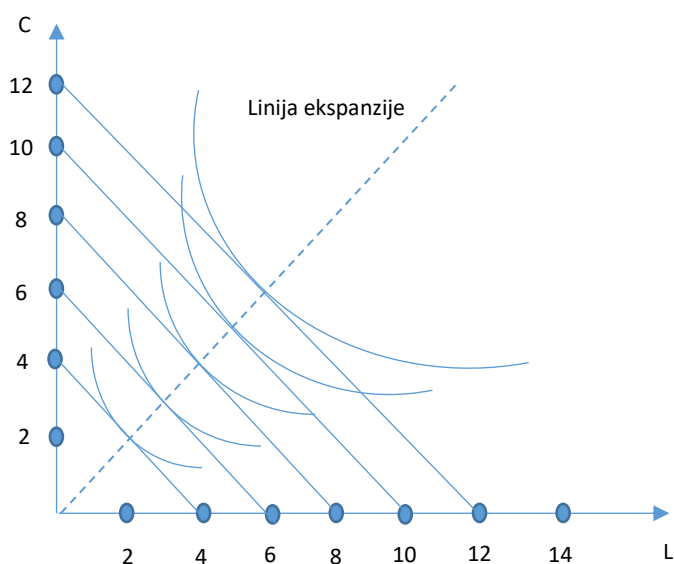
3.2. Analiza troškova u dugom roku

Dugi rok je razdoblje u poslovanju poduzeća u kojem ne postoje fiksni troškovi tj. svi proizvodni čimbenici su varijabilni. Duljina tog roka nije definirana nego ovisi o djelatnosti kojom se bavi poduzeće. Uglavnom u radno intenzivnim poduzećima dugi rok može biti nekoliko mjeseci, dok u kapitalno intenzivnim poduzećima dugi rok može biti nekoliko godina. Dugi rok ovisi o tome koliko je poduzeću potrebno vremena da zamijeni sve proizvodne čimbenike. (Grubišić, 2003.)

Troškove u dugom roku, kao i u kratkom roku, možemo prikazati grafički. U dugom roku postoje krivulje dugoročnih ukupnih, dugoročnih prosječnih i dugoročnih graničnih troškova koje su prikazane na slikama 11 i 12. Krivulja dugoročnih ukupnih troškova (na eng. LTC – Long term total cost) pokazuje troškove koje poduzeće ima pri različitim razinama proizvodnje i pri različitim veličinama kapaciteta. Bit analize troškova u dugom roku je pronaći veličinu kapaciteta koja će minimizirati troškove. Krivulju dugoročnih ukupnih troškova računski se izvodi iz putanje ekspanzije poduzeća. Putanja ekspanzije je linija ili krivulja koja spaja optimalne kombinacije proizvodnih čimbenika za različite razine proizvodnje koju vidimo na slici 10 (Grubišić, 2003.)

Slika 10.

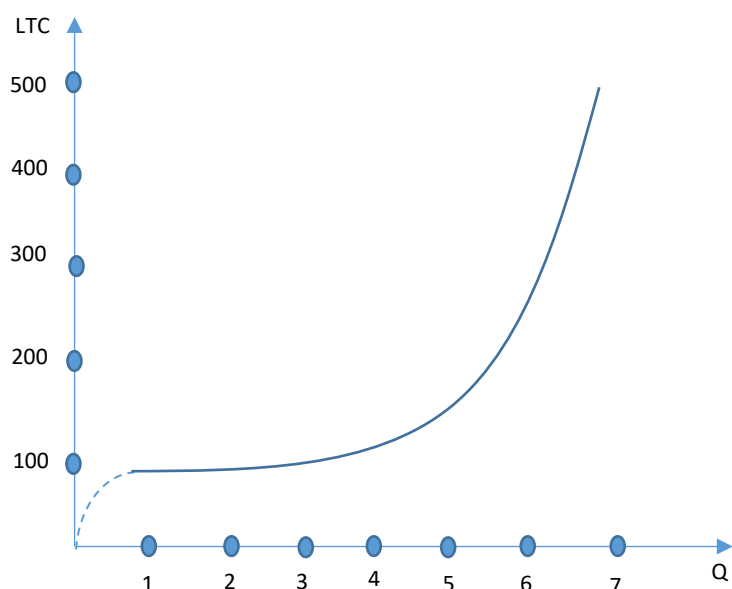
Krivulje ekspanzije

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Slika 11.

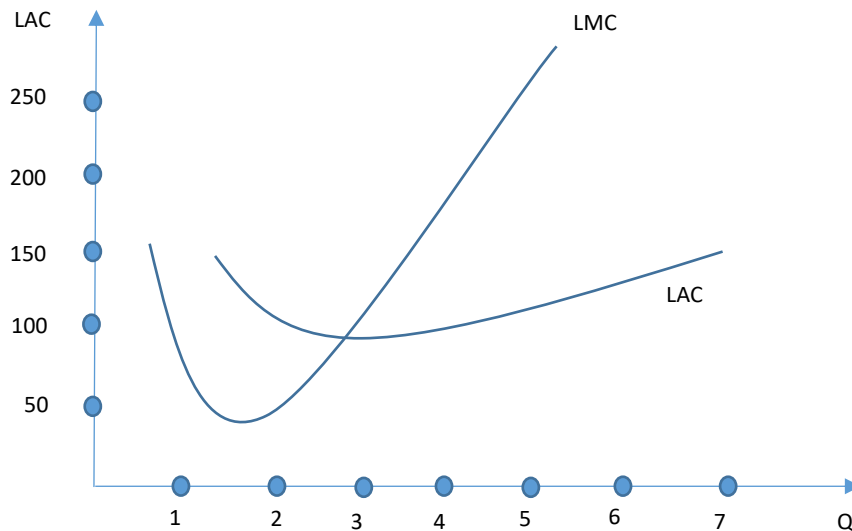
Krivulja dugoročnih ukupnih troškova

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Slika 12.

Krivulje dugoročnih prosječnih i graničnih troškova

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

3.3. Zone dinamike troškova

Za bolje donošenje odluka potrebno je znati kako se troškovi mijenjaju s obzirom na iskorištenost kapaciteta. Iz promatranja njihovih promjena u različitim stupnjevima iskorištenosti kapaciteta razlikujemo tri zone troškova. (Grubišić, 2003.)

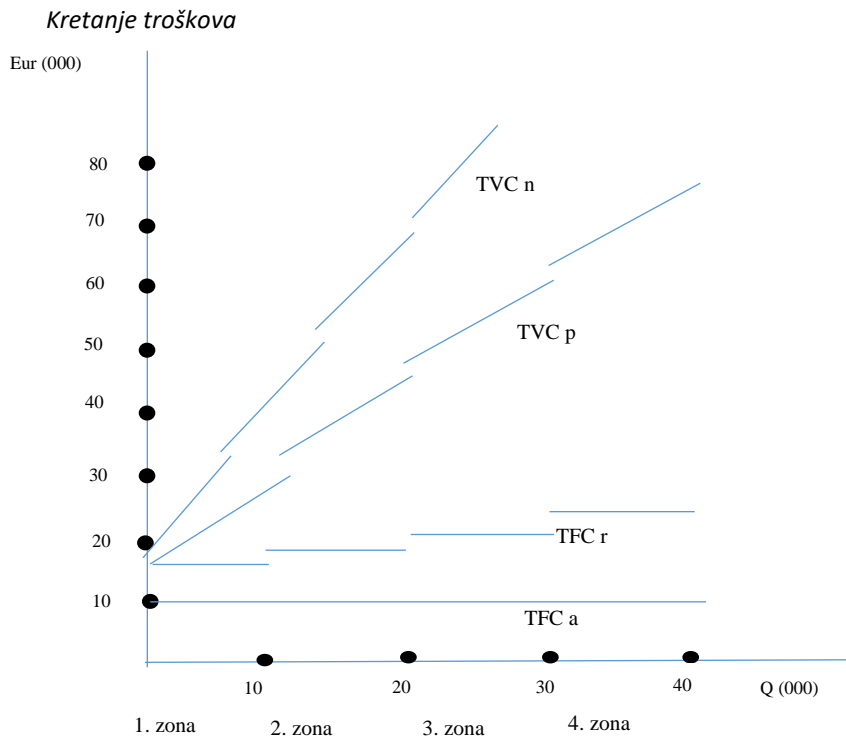
- Zona degresivnosti
- Zona proporcionalnosti
- Zona progresivnosti

Zona degresivnosti troškova se odnosi na fazu u kojoj troškovi rastu sporijim tempom nego što se povećava proizvodnja ili proizvodni učinak. Drugim riječima, kada organizacija povećava svoju proizvodnju unutar ove zone, ukupni troškovi po jedinici proizvoda ili usluge opadaju. Iznimka je kada se prelazi iz jedne zone korištenja kapaciteta u drugu jer se tada prosječni trošak odjednom naglo poveća te potom ponovno počne opadati. (Grubišić, 2003.)

Zona proporcionalnosti troškova je zona u kojoj je prosječni trošak najniži i zbog toga se ova zona još zove i zona optimuma troškova. U ovoj fazi organizacija iskorištava svoje resurse i kapacitete učinkovito tako da svako povećanje proizvodnje dovodi do iste ravnoteže povećanja troškova. To znači da je trošak po jedinici proizvoda konstantan unutar ove zone. Održavanje proizvodnje unutar ove zone može biti cilj kako bi se postigla stabilnost i kontrola troškova. (Grubišić, 2003.)

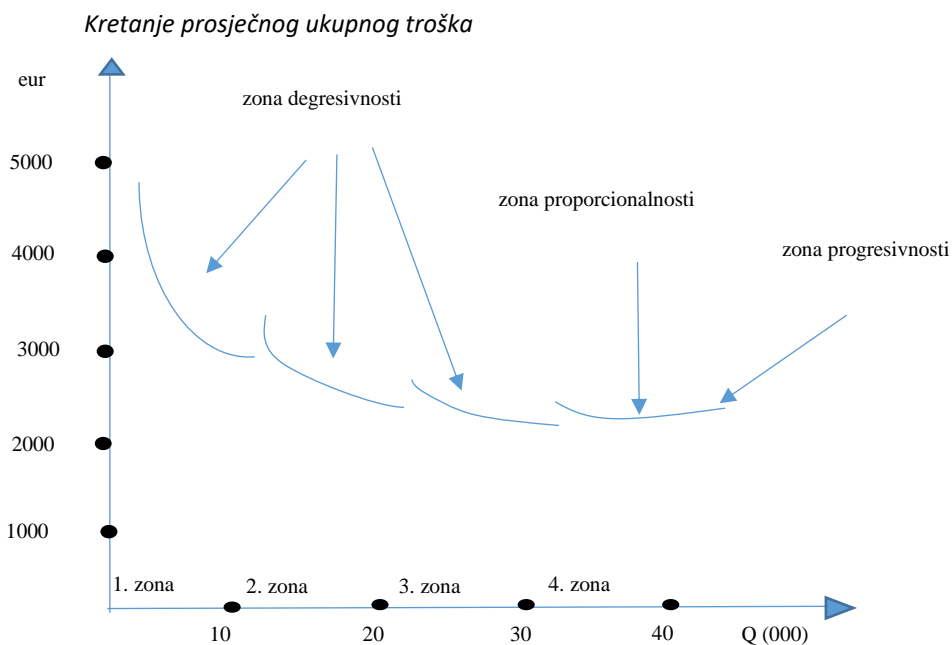
Zona progresivnosti troškova se odnosi na fazu gdje troškovi rastu više s povećanjem radnog učinka. Zona progresivnosti troškova je vrlo važna za upravljanje poslovanjem. U ovoj fazi daljnje povećanje proizvodnje može dovesti do znatno većih troškova što negativno utječe na profitabilnost organizacije. Ovo može dovesti do potrebe za optimizacijom procesa, pregledom resursa i mogućim promjenama strategije. (Grubišić, 2003.)

Slika 13.

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

Slika 14.

Izvor: Prikaz autora, prema Grubišić 2003

3.4. Remanencija troškova

Još zvana i otpornost troškova se pojavljuje kada se smanjuje stupanj iskorištenosti kapaciteta. Tada se troškovi smanjuju ali ne istom brzinom kao kada se povećavala iskorištenost kapaciteta. Npr. ako troškovi pri iskorištenosti kapaciteta od 65% iznose 1 000 000 eura i ako se iskorištenost kapaciteta poveća na 80% i onda ponovno padne i vrati na 65% troškovi se neće vratiti na prethodnu vrijednost nego će biti nešto veći. Ta otpornost troškova da se vrate na prethodno stanje je posljedica povećanih troškova koji se teže smanjuju pri smanjivanju iskorištenosti kapaciteta. Remanentni troškovi se izračunavaju tako da oduzmemo troškove istog stupnja iskorištenosti kapaciteta prije povećanja i nakon smanjivanja. Otpornost troškova je najčešće posljedica relativno fiksnih troškova. Kada se zbog nekog razloga smanji iskorištenost kapaciteta poduzeće ne može instantno smanjiti svoj kapacitet kako bi smanjilo relativno fiksne troškove. Prvo treba vidjeti je li ta promjena u iskorištenosti kapaciteta privremena ili stalna. Ako je privremeno nema smisla smanjivati kapacitet te ga onda ponovno povećavati jer bi to samo prouzrokovalo dodatne troškove kao što je zapošljavanje i obuka novih radnika ili nabavka novih strojeva. Remanencija i regresija troškova su slične ali različite pojave. Razlikuju se po tome što kada se smanjuje stupanj iskorištenosti kapaciteta tada se pojavljuje remanencija, a kada se povećava stupanj iskorištenosti kapaciteta onda se pojavljuje regresija. Druga razlika je što se ukupni troškovi kod remanencije smanjuju zbog smanjivanja varijabilnih troškova, a kod regresije rastu zbog povećanja varijabilnih troškova. I treća razlika je što kod remanencije prosječni ukupni troškovi rasu jer se ukupni troškovi smanjuju sporije od količine učinaka, a kod regresije opadaju jer se ukupni troškovi povećavaju sporije od količine učinaka. (Grubišić, 2003.)

3.5. Točka pokrića troškova

Točka pokrića troškova je situacija ili moment u poduzeću kada su troškovi i prihodi jednaki. Tada poduzeće ne ostvaruje nikakve troškove, ali i nikakve prihode tj. poslovni rezultat je nula. U poslovanju je ovaj prag najbitniji i sve analize i izračuni s predviđanjima su s namjerom da se vidi kada će se ovaj prag prijeći i koliko će od njega ići u profit. Točka pokrića troškova se može izraziti u : količini učinaka i visini prihoda. (Grubišić, 2003.)

Formulu za točku pokrića troškova izraženoj u količini učinaka vidimo pod broj 1.

$$Qb = \frac{TFC}{P - AVC} \quad (1)$$

gdje su:

Q_b – točka pokrića

TFC – totalni fiksni trošak

P – prodajna cijena

AVC- prosječni varijabilni trošak

Vidi se da za izračun točke pokrića trebaju ukupni fiksni troškovi, prodajna cijena i prosječni varijabilni troškovi. Razlika između prodajne cijene i varijabilnog troška služi prvo za pokriće fiksnih troškova i tek nakon toga se ostvaruje dobitak. Analizom točke pokrića troškova izraženoj u količini učinaka možemo doći do tri moguće situacije. Prva je ako poduzeće u godini dana proda manju količinu od točke pokrića troškova onda će ostvariti gubitak. Druga je ako poduzeće proda u godini dana istu količinu kao što je točka pokrića troškova onda je na granici te nema dobiti niti gubitka. Treća je ako u godini dana poduzeće proda veću količinu od točke pokrića troškova onda poduzeće ostvaruje dobitak.

Točka pokrića troškova izražena u visini prihoda izračunava se kada poduzeće proizvodi više vrsta učinaka. Izračun je jednostavan, dobije se množenjem točke pokrića troškova izražene u količini učinaka s prodajnom cijenom što vidimo u formuli pod broj 2. (Grubišić, 2003)

$$TRb = P * Qb \quad (2)$$

TRb – točka pokrića troškova izražena u visini prihoda

P- prodajna cijena

Qb- točka pokrića troškova izražena u količini učinaka

4. HORIZONTALNA ANALIZA

Analize financijskih izvještaja se najučestalije prave kao usporedba brojčanih pokazatelja iz izvještaja dobivenih na kraju godine. Time omogućujemo usporedbu tijekom određenog razdoblja, u ovom radu su godine od 2016. do godine 2020. Horizontalna analiza prikazuje promjene na pojedinim stavkama i konkretno možemo pratiti kako su vrijednosti rasle i padale. Horizontalna analiza olakšava investitorima da vide što je pokretalo financijski uspjeh tvrtke tijekom razdoblja od nekoliko godina te da uoče trendove rasta ili pada. Ova analiza je posebno korisna za investitore, menadžere i analitičare kako bi dobili dublji uvid u ono što je doprinijelo uspjehu ili slabostima tvrtke. Kroz analizu promjena na različitim stavkama financijskih izvještaja, analitičari mogu uočiti koje su stavke rasle ili padale te kako su te promjene utjecale na ukupne performanse tvrtke. Horizontalna analiza ne samo da pomaže razumjeti povijesne trendove, već i daje osnove za projekcije u budućnost. Na temelju prethodnih promjena, analitičari mogu donijeti bolje informirane procjene o tome kako bi se poslovanje moglo razvijati u idućim godinama. Ova projekcija je važna za donošenje poslovnih odluka i strategija. Analiza bilance, računa dobiti i gubitka i izvještaja o novčanom toku tijekom vremena daje potpunu sliku operativnih rezultata i govori nam što točno pokreće uspješnost tvrtke i posluje li učinkovito i profitabilno. Kod ove analize je uvijek bolje uspoređivati rezultate za veći broj godina kako bi mogli uočiti određene tendencije i na temelju njih donijeti bolje poslovne odluke za buduća poslovanja. Predmet horizontalne analize su bilančne pozicije i pozicije iz računa dobiti i gubitka. Za računanje promjena u pozicijama financijskih izvještaja i za njihovu usporedbu može se uzeti neka godina kao bazna i sve ostale godine uspoređivati s njom. Drugi način, koji je korišten u radu u tablicama: 2, 5, 8 i 11, je pravljenje usporedbi za svaku godinu u odnosu na prethodnu. Sve u svemu, horizontalna analiza pruža alat za dublje razumijevanje promjena u financijskim izvještajima i njihov utjecaj na poslovanje poduzeća. Omogućuje bolje informirane poslovne odluke i strategije, te pomaže u oblikovanju budućih planova na temelju prethodnih trendova. (Dropulić 2011.)

5. VERTIKALNA ANALIZA

Vertikalna analiza financijskih izvještaja predstavlja značajnu metodu za bolje razumijevanje financijske strukture i performansi poduzeća. Ova analiza omogućuje detaljno istraživanje postotnih udjela financijskih stavki u odnosu na odabranu referentnu vrijednost, često označenu kao 100. Važno je naglasiti da ovu metodu često primjenjujemo na stavke poput aktive, pasive, ukupnog prihoda i ukupnog rashoda. Svrha vertikalne analize je stvoriti strukturu koja omogućuje usporedbu različitih stavki unutar financijskih izvještaja. Ovaj pristup omogućuje jasno uočavanje postotnih doprinosa pojedinih stavki u ukupnoj kompoziciji. Tablice 3, 6, 9 i 12 prikazuju ovu analizu te omogućavaju pregled postotnih udjela stavki u odnosu na referentnu vrijednost što olakšava razumijevanje strukture financijskih izvještaja. Vertikalna analiza donosi veliku korist za usporedbu između različitih poduzeća. Kada se različiti subjekti analiziraju putem iste metode postaje lakše identificirati razlike i sličnosti u njihovim financijskim strukturama. Ova analiza također ima važnu primjenu u usporedbi prethodnih razdoblja, pružajući kontekst za analizu vremenskih promjena. U kontekstu godišnjih podataka od 2016. do 2020. godine, vertikalna analiza omogućuje duboko razumijevanje kako se sastav financijskih izvještaja promijenio tokom tog petogodišnjeg razdoblja. Pomoću ove analize moguće je uočiti na koji način su se postotni udjeli pojedinih stavki promijenili te kako su te promjene utjecale na ukupnu financijsku sliku poduzeća. Jedna od ključnih prednosti vertikalne analize je njezina sposobnost da jasno prikaže postotne udjele stavki u zasebnom stupcu financijskih izvještaja. Ovaj jednostavni pristup omogućuje analitičarima brzo identificiranje dominantnih stavki i njihovih doprinosa. Važno je napomenuti da je vertikalna analiza posebno korisna u situacijama s inflacijom. U uvjetima kada se apsolutni brojevi često iskrivljuju uslijed inflacije, postotni udjeli omogućuju bolje razumijevanje stvarne promjene i doprinosa svake stavke u financijskim izvještajima. Vertikalna analiza je vrijedan alat za detaljno istraživanje financijskih izvještaja. Njezina sposobnost da jasno prikaže strukturu i promjene u financijskim stavkama čini je važnim alatom za donošenje informiranih poslovnih odluka. (Dropulić 2011.)

6. O GRADU KOMIŽI

Komiža je mali gradić na zapadnoj obali otoka Visa. Ukupna površina grada je 48 km², a odjeljena je od ostatka otoka brdom Hum na kojem je najviši vrh 587 metara koji je ujedno i najviša točka na otoku. Zbog pozicije otoka, komiški ribari su bili najizraženiji u povijesti ne samo kao najuspješniji u Jadranu nego i dalje do susjedne Italije gdje bi trgovali ribom. Također su i iseljavali iz svoga mjesta jer je Komiža u povijesti bila jako važno strateško i pomorsko dobro te je stalno bila predmet osvajanja. Odlazili su u sjevernu i Južnu Ameriku i čak Australiju. Najpoznatije komiško mjesto gdje su ljudi iseljavali je San Pedro u Sjevernoj Americi gdje ima više ljudi s porijeklom iz Komiže nego u samoj Komiži danas. Komiža je u povijesti najviše bila pod mletačkim vlastima koje se jednom zabilježile da su komiški ribari u jednom danu ulovili tri milijuna srdela. Takvi uspjesi su omogućili gradnje crkvi, utvrda i velikih kuća koje još uvijek danas izgledaju impresivno. Početkom 20. stoljeća je najveće naselje na otoku Visu s gotovo 4000 stanovnika. Tada je izgrađen veliki lukobran i uređena luka. Komiža je uobičajeno mediteransko mjesto s tijesnim ulicama, kućama odmah do luke, brojno plažama na svakom uglu i sa mediteranskom klimom zbog koje je boravak u Komiži ugodan i za vrijeme zimskih mjeseci. Uzduž cijele istočne obale komiškog zaljeva nižu se šljunčane plaže s izvorima pitke vode. Nakon osamostaljenja Hrvatske i odlaska vojske s otoka počinje turistički razvoj te je 1993. godine obnovljena komiška općina, koja je 1997. godine dobila status Grada. Posljednjih se godina, zahvaljujući povećanom interesu turista, razvija i agroturizam. Sv. Nikola je i zaštitnik grada pa se dan grada obilježava 06.12.

Danas grad Komiža je turistički jako atraktivno mjesto, iako je i ona cjenovno jako narasla i turisti nisu zadovoljni. Zbog velikog turizma Komiža se razvija i velik broj investitora je počeo graditi apartmane, vile, i čak je u planu izgradnja potpuno novog hotela od 5 zvjezdica iz svjetski poznatog lanca Marriott. Zbog svih tih velikih investicija stanovnici i stalni gosti većinom nisu zadovoljni jer se boje masovnog turizma i gubitka te autentičnosti zbog koje Komiža tako atraktivna. Komiža je najpoznatija po čistom i plavom moru i po modroj špilji na otoku Biševu .

Grad Komiža je vođen lokalnom samoupravom koja se sastoji od gradonačelnice, gradskog vijeća koji se sastoji od devet članova i gradske uprave u kojem su tri člana. Gradske institucije su: Nautički centar Komiža d.o.o. za usluge u nautičkom turizmu, ostale lučke usluge, komunalne djelatnosti i graditeljstvo u kojemu je zaposleno 20 radnika, Vodovod i odvodnja otoka Visa d.o.o. za obavljanje vodoopskrbne i djelatnosti odvodnje, Centar za pomoć i njegu Komiža gdje je zaposleno 13 radnika, Dječji vrtić Komiža s 5 zaposlenih i Gradska knjižnica „Ranko Marinković“ s jednom radnicom.

7. RASHODI KOMIŽE

7.1. Ukupni rashodi

Po javno dostupnim podacima grada Komiže, svrstani su u tablicu ukupni rashodi podijeljeni na poslovne, financijske i izvanredne što se vidi u tablici 1. Dalje su navedene horizontalne i vertikalne analize za ukupne rashode što se vidi u tablici 2 i tablici 3.

Tablica 1.

Prikaz ukupnih rashoda po godinama u kn

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020
Poslovni rashodi	5320804	6903654	9659454	7684791	13238721
Financijski rashodi	209320	313070	344689	376827	395016
Izvanredni rashodi	476200	949041	1376188	1004661	660796
Ukupni rashodi	6006324	8165765	11380331	9066279	14294233

Izvor: Prikaz autora

Kao što vidimo iz podataka u tablici 1, poslovni rashodi u svakoj godini zauzimaju najveći dio ukupnih rashoda, nakon njih izvanredni rashodi te najmanje financijski rashodi koji se najmanje mijenjaju iz godine u godinu s obzirom na poslovne i izvanredne. Poslovni rastu svake godine, a najveći skok je zabilježen u 2020. godini.

Tablica 2.

Horizontalna analiza ukupnih rashoda po godinama u kn

Kategorija	Apsolutna razlika (2017-2016)	Relativna razlika (2017-2016)	Apsolutna razlika (2018-2017)	Relativna razlika (2018-2017)	Apsolutna razlika (2019-2018)	Relativna razlika (2019-2018)	Apsolutna razlika (2020-2019)	Relativna razlika (2020-2019)
Poslovni rashodi	1582850	29.75%	2755800	39.92%	-1974663	-20.44%	5553930	72.27%
Financijski rashodi	103750	49.57%	31619	10.10%	32138	9.32%	18189	4.83%
Izvanredni rashodi	472841	99.29%	427147	45.01%	-371527	-27.00%	-343865	-34.23%
Ukupni rashodi	2159441	35.95%	3214566	39.37%	-2314052	-20.33%	5227954	57.66%

Izvor: Izračun autora

Ukupni rashodi su najviše narasli u 2020. godini kada su se povećali za 57,66 % s obzirom na prethodnu godinu. Razlog tome je što su poslovni rashodi narasli za 72.27 % u odnosu na prethodnu godinu jer je

tada bilo velikih radova po gradu Komiži u vezi potpunog preuređenja rive u centru grada, rješavanja problema odvoza smeća sa otoka te unaprjeđivanje kanalizacijskih odvoda na istočnoj strani grada. Financijski rashodi su ostvarili veliki skok u 2017. s obzirom na 2016 godinu za 49,57 %, ali nakon toga su konstantno rasli svake godine oko 10 % te u zadnjoj za 5 %. Izvanredni rashodi naravno zbog svoje prirode variraju iz godine u godinu u velikim iznosima.

Tablica 3.

Vertikalna analiza ukupnih rashoda po godinama u kn

Kategorija	Udjel (2016)	Udjel (2017)	Udjel (2018)	Udjel (2019)	Udjel (2020)	Promjena post. Poena (2017 - 2016)	Promjena post. Poena (2018 - 2019)	Promjena post. Poena (2019 - 2018)	Promjena post. Poena (2020 - 2019)
Poslovni rashodi	88.59%	84.54%	84.88%	84.76%	92.62%	-4.04%	0.33%	-0.12%	7.85%
Financijski rashodi	3.48%	3.83%	3.03%	4.16%	2.76%	0.35%	-0.81%	1.13%	-1.39%
Izvanredni rashodi	7.93%	11.62%	12.09%	11.08%	4.62%	3.69%	0.47%	-1.01%	-6.46%
Ukupni rashodi	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%

Izvor: Izračun autora

Kroz sve promatrane godine u ukupnim rashodima najviše su prisutni poslovni rashodi od više od 80 % te u zadnjoj godini čak i više od 90%. Idući su izvanredni rashodi koji su uglavnom iznosili 10 %, i najmanje u ukupnim rashodima su financijski rashodi koji su svake godine bili ispod 5%.

7.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi su najveći dio ukupnih troškova i imaju najviše potkategorija kao što se vidi u tablici 4. Dalje u tablici 5 i 6 su napravljene horizontalna i vertikalna analiza poslovnih rashoda kroz promatrano razdoblje.

Tablica 4.

Prikaz poslovnih rashoda po godinama u kn

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020
Plaće bruto	1333435	1418616	1478218	1534971	1584145
Ostali rashodi za zaposlene	45142	60938	66696	62208	70037
Doprinosi na plaće	229733	243984	249670	254032	261683

Naknade troškova zaposlenima	40094	47696	37981	59407	32822
Rashodi za materijal i energiju	289632	463955	423468	412002	312095
Rashodi za usluge	841063	1210059	1383460	1470023	961547
Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	694	1238	2730	0	0
Rashodi za nabavu neproizvedene dug. Imovine	103800	0	91852	72900	0
Građevniski objekti	726687	882540	1947093	1130175	4188550
Postrojenja i oprema	19400	281012	122735	23218	178045
Prijevozna sredstva	0	0	0	0	0
Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	0	23000	23848	23159	23291
Nematerijalna proizvedena imovina	299966	339250	639926	537208	472343
Rashodi za nabavu nefinancijske Imovine	1046053	1525802	2733602	1713760	4862229
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	345105	405564	458175	391728	291934

Izvor: Prikaz autora

Bruto plaće, rashodi za usluge i rashodi za nabavu nefinancijske imovine zauzimaju najviše poslovnih rashoda kroz promatrane godine. Zanimljivo je primijetiti da troškova za prijevozna sredstva uopće nema, a razlog tomu je što javni prijevoz obavlja Nautički centar Komiža i njima se pripisuju troškovi.

Tablica 5.

Horizontalna analiza poslovnih rashoda u kn

Kategorija	Apsolutna razlika (2017-2016)	Relativna razlika (2017-2016)	Apsolutna razlika (2018-2017)	Relativna razlika (2018-2017)	Apsolutna razlika (2019-2018)	Relativna razlika (2019-2018)	Apsolutna razlika (2020-2019)	Relativna razlika (2020-2019)
Plaće bruto	85181	6.39%	59602	4.20%	56753	3.84%	49174	3.20%
Ostali rashodi za zaposlene	15796	34.99%	5758	9.45%	-4488	-6.73%	7829	12.59%
Doprinosi na plaće	14251	6.20%	5686	2.33%	4362	1.75%	7651	3.01%
Naknade troškova zaposlenima	7602	18.96%	-9715	-20.37%	21426	56.41%	-26585	-44.75%
Rashodi za materijal i energiju	174323	60.19%	-40487	-8.73%	-11466	-2.71%	-99907	-24.25%
Rashodi za usluge	368996	43.87%	173401	14.33%	86563	6.26%	-508476	-34.59%

Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	544	78.39%	1492	120.52%	-2730	-100.00%	0	0.00%
Rashodi za nabavu neproizvedene dug. Imovine	-103800	-100.00%	91852	0.00%	-18952	-20.63%	-72900	-100.00%
Građevniski objekti	155853	21.45%	1064553	120.62%	-816918	-41.96%	3058375	270.61%
Postrojenja i oprema	261612	1348.52%	-158277	-56.32%	-99517	-81.08%	154827	666.84%
Prijevozna sredstva	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	23000	0.00%	848	3.69%	-689	-2.89%	132	0.57%
Nematerijalna proizvedena imovina	39284	13.10%	300676	88.63%	-102718	-16.05%	-64865	-12.07%
Rashodi za nabavu nefinancijske Imovine	479749	45.86%	1207800	79.16%	-1019842	-37.31%	3148469	183.72%
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	60459	17.52%	52611	12.97%	-66447	-14.50%	-99794	-25.48%

Izvor: Izračun autora

Meni osobno interesantno i drago vidjeti su velike varijacije u rashodima za građevinske objekte u 2018. i 2020. godini jer su 2018. uložili u obnavljanje starog i razrušenog noćnog kluba koji je prije bio vojna zgrada u vrijeme JNA kako bi ga renovirali u kulturni centar Ivan Vitić gdje se trenutno nalazi Geopark viškog arhipelaga. U 2020. je grad Komiža pomoću financija iz EU potpuno renovirao dječji vrtić Komiža i omogućen je cjelodnevni smještaj i pomagala za djecu sa invaliditetom.

Tablica 6.

Vertikalna analiza poslovnih rashoda u kn

Kategorija	Udjel (2016)	Udjel (2017)	Udjel (2018)	Udjel (2019)	Udjel (2020)	Promjena post. Poena (2017 - 2016)	Promjena post. Poena (2018 - 2019)	Promjena post. Poena (2019 - 2018)	Promjena post. Poena (2020 - 2019)
Plaće bruto	25.06 %	20.55 %	15.30 %	19.97 %	11.97 %	-4.51%	-5.25%	4.67%	-8.01%
Ostali rashodi za zaposlene	0.85%	0.88%	0.69%	0.81%	0.53%	0.03%	-0.19%	0.12%	-0.28%
Doprinosi na plaće	4.32%	3.53%	2.58%	3.31%	1.98%	-0.78%	-0.95%	0.72%	-1.33%

Naknade troškova zaposlenima	0.75%	0.69%	0.39%	0.77%	0.25%	-0.06%	-0.30%	0.38%	-0.53%
Rashodi za materijal i energiju	5.44%	6.72%	4.38%	5.36%	2.36%	1.28%	-2.34%	0.98%	-3.00%
Rashodi za usluge	15.81%	17.53%	14.32%	19.13%	7.26%	1.72%	-3.21%	4.81%	-11.87%
Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	0.01%	0.02%	0.03%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	-0.03%	0.00%
Rashodi za nabavu neproizvedene dug. Imovine	1.95%	0.00%	0.95%	0.95%	0.00%	-1.95%	0.95%	0.00%	-0.95%
Građevniski objekti	13.66%	12.78%	20.16%	14.71%	31.64%	-0.87%	7.37%	-5.45%	16.93%
Postrojenja i oprema	0.36%	4.07%	1.27%	0.30%	1.34%	3.71%	-2.80%	-0.97%	1.04%
Prijevozna sredstva	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	0.00%	0.33%	0.25%	0.30%	0.18%	0.33%	-0.09%	0.05%	-0.13%
Nematerijalna proizvedena imovina	5.64%	4.91%	6.62%	6.99%	3.57%	-0.72%	1.71%	0.37%	-3.42%
Rashodi za nabavu nefinancijske Imovine	19.66%	22.10%	28.30%	22.30%	36.73%	2.44%	6.20%	-6.00%	14.43%
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	6.49%	5.87%	4.74%	5.10%	2.21%	-0.61%	-1.13%	0.35%	-2.89%

Izvor: Izračun autora

Vidimo da od ukupnih poslovnih rashoda najviše zauzimaju rashodi za nabavu nefinancijske imovine koji su u 2016. Godini imale najmanji udjel od 19,66%, a 2020. Godine najveći udjel od 36.73%.

7.3. Financijski rashodi

Financijski rashodi zauzimaju puno manji udjel u ukupnim rashodima te usporedo s poslovnim rashodima imaju puno manje potkategorija što se i vidi u tablici 7. U tablicama 8 i 9 vidimo horizontalnu i vertikalnu analizu financijskih rashoda.

Tablica 7.*Prikaz financijskih rashoda po godinama u kn*

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020
Ostali financijski rashodi	30327	34258	28040	18855	17376
Subvencije	0	10000	0	5000	0
Subvencije trg. Društva, poljop. I obrtnicima izvan javnog sektora	0	10000	0	5000	0
Naknade građanima i kućanstvima te osiguranja i druge naknade	178993	258812	316649	347972	377640

Izvor: Prikaz autora

U financijskim rashodima najveći iznos kroz promatrane godine imaju naknade građanima i kućanstvima te osiguranja i druge naknade.

Tablica 8.*Horizontalna analiza financijskih rashoda u kn*

Kategorija	Apsolutna razlika (2017-2016)	Relativna razlika (2017-2016)	Apsolutna razlika (2018-2017)	Relativna razlika (2018-2017)	Apsolutna razlika (2019-2018)	Relativna razlika (2019-2018)	Apsolutna razlika (2020-2019)	Relativna razlika (2020-2019)
Ostali financijski rashodi	3931	12.96%	-6218	-18.15%	-9185	-32.76%	-1479	-7.84%
Subvencije	10000	0.00%	-10000	-100.00%	5000	0.00%	-5000	-100.00%
Subvencije trg. Društva, poljop. I obrtnicima izvan javnog sektora	10000	0.00%	-10000	-100.00%	5000	0.00%	-5000	-100.00%
Naknade građanima i kućanstvima te osiguranja i druge naknade	79819	44.59%	57837	22.35%	31323	9.89%	29668	8.53%

Izvor: Izračun autora

Naknade građanima i kućanstvima te osiguranja i druge naknade su zabilježili najveći skok u 2017.

Godini za 44,59%, u idućoj godini dva put manji skok od 22,35% i u zadnje dvije godine su naknade rasle ispod 10%

Tablica 9.*Vertikalna analiza financijskih rashoda u kn*

Kategorija	Udjel (2016)	Udjel (2017)	Udjel (2018)	Udjel (2019)	Udjel (2020)	Promjena post. Poena (2017 - 2016)	Promjena post. Poena (2018 - 2019)	Promjena post. Poena (2019 - 2018)	Promjena post. Poena (2020 - 2019)
Ostali financijski rashodi	14.49%	10.94%	8.13%	5.00%	4.40%	-3.55%	-2.81%	-3.13%	-0.60%
Subvencije	0.00%	3.19%	0.00%	1.33%	0.00%	3.19%	-3.19%	1.33%	-1.33%
Subvencije trg. Društvima, poljop. I obrtnicima izvan javnog sektora	0.00%	3.19%	0.00%	1.33%	0.00%	3.19%	-3.19%	1.33%	-1.33%
Naknade građanima i kućanstvima te osiguranja i druge naknade	85.51%	82.67%	91.87%	92.34%	95.60%	-2.84%	9.20%	0.48%	3.26%

Izvor: Izračun autora

7.4. Izvanredni rashodi

Izvanrednih rashoda samo po svojoj prirodi ima malo što se vidi u tablici 10 iako u slučaju grada Komiže imaju veći udjel od financijskih rashoda u ukupnom rashodu kroz promatrano razdoblje što vidimo u tablicama 11 i 12.

Tablica 10.*Prikaz izvanrednih rashoda po godinama u kn*

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020
Tekuće donacije	339970	350820	458885	496746	417524
Kazne, penali i naknade štete	0	0	121155	0	0
Kapitalne pomoći	136230	598221	796148	507915	243272

Izvor: Prikaz autora

U izvanrednim rashodima tekuće donacije i kapitalne pomoći zauzimaju najveći udjel dok kazne, penali i naknade štete su se samo pojavili u 2018. Godini.

Tablica 11.*Horizontalna analiza izvanrednih rashoda u kn*

Kategorija	Apsolutna razlika (2017-2016)	Relativna razlika (2017-2016)	Apsolutna razlika (2018-2017)	Relativna razlika (2018-2017)	Apsolutna razlika (2019-2018)	Relativna razlika (2019-2018)	Apsolutna razlika (2020-2019)	Relativna razlika (2020-2019)
Tekuće donacije	10850	3.19%	108065	30.80%	37861	8.25%	-79222	-15.95%
Kazne, penali i naknade štete	0	0.00%	121155	0.00%	-121155	-100.00%	0	0.00%
Kapitalne pomoći	461991	339.13%	197927	33.09%	-288233	-36.20%	-264643	-52.10%

Izvor: Izračun autora

Kapitalne pomoći su u 2017. Godini s obzirom na 2016. Godinu imale veliki skok od 339,13%. Opet su narasle u 2018. Godini, dok u zadnje dvije bilježe pad. Tekuće donacije su rastle kroz godine te su se u zadnjoj godini smanjile za 15,95%

Tablica 12.*Vertikalna analiza izvanrednih rashoda u kn*

Kategorija	Udjel (2016)	Udjel (2017)	Udjel (2018)	Udjel (2019)	Udjel (2020)	Promjena post. Poena (2017 - 2016)	Promjena post. Poena (2018 - 2019)	Promjena post. Poena (2019 - 2018)	Promjena post. Poena (2020 - 2019)
Tekuće donacije	71.39%	36.97%	33.34%	49.44%	63.19%	-34.43%	-33.05%	45.53%	13.74%
Kazne, penali i naknade štete	0.00%	0.00%	8.80%	0.00%	0.00%	0.00%	1.03%	-1.03%	0.00%
Kapitalne pomoći	28.61%	63.03%	57.85%	50.56%	36.81%	34.43%	-56.25%	43.77%	-13.74%

Izvor: Izračun autora

Interesantno je primijetiti da su tekuće donacije u promatranom razdoblju započele i završile kao najveći udjel u izvanrednim rashodima dok u godinama između su najveći udjel imale kapitalne pomoći.

8. ZAKLJUČAK

Troškovi su neizbježni dio svakodnevnog života. Kako kod pojedinaca tako i kod poduzeća ili u ovom slučaju grada. Oni su glavna prepreka u poduzećima da ostvare profitabilno poslovanje. Troškovi su sve ono što mi moramo dati za nešto što želimo, bio to novac, vrijeme, znanje, usluge ili slično. Pošto se troškovi mogu pojaviti u svakakvim oblicima i u bilo kojem trenutku potrebno ih je definirati i analizirati i pomno pratiti. Kao što je već rečeno u radu troškovi su vrijednost utrošene imovine i resursa kako bi se proizveo koristan učinak u obliku proizvoda ili usluga. Troškove dijelimo na: troškove po prirodi, troškove po poslovnim funkcijama, troškove po načinu obuhvaćanja po učincima, troškove po ovisnosti o promjenama kapaciteta i troškovi po količini učinaka.

U radu je analiziran grad Komiža i njihov način vođenja troškova i korištenje resursa. Kroz horizontalnu analizu su promatrane kretnje u rashodima kroz godine i njihove promjene, a kroz vertikalnu analizu koji rashodi su imali najviše udjela u ukupnim rashodima što su bili poslovni rashodi. Zbog poznavanja tog malog grada sam dao i poneke komentare što je točno bio razlog određenih povećanja ili smanjenja u rashodima. Bruto plaće, rashodi za usluge i rashodi za nabavu nefinancijske imovine su najveće u poslovnim rashodima dok su najmanji tj. ne postojeći rashodi za prijevozna sredstva. U financijskim rashodima su najveće naknade građanima i kućanstvima te osiguranja i druge naknade što je i očekivano od grada da pomaže svojim stanovnicima, ali su subvencije najmanje što znači da jako malo stanovništva se upušta u poduzetništvo te u izvanrednim rashodima su najveći udjel imale tekuće donacije, a kazne, penali i naknade štete su najmanje jer su se pojavili samo u 2018. godini. Sve te vrijednosti su i očekivane za grad osim toga što nema rashode za prijevozna sredstva, ali kao što je već rečeno razlog tomu je što se ti rashodi pripisuju Nautičkom centru Komiža.

LITERATURA

Enciklopedija.hr : troškovi. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža,2021.

Grubišić Dragana (2013): Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet, Split

http://gradst.unist.hr/Portals/9/docs/katedre/Organizacija%20i%20ekonomika/PSG%20OPE/11_prvi_dio_Predavanja_OPE.pdf

Ivana Dropulić (2011): Menadžersko računovodstvo nastavni materijali, Ekonomski fakultet, Split

https://www.efzg.unizg.hr/UserDocImages/RAC/hpercevic/poslovno_planiranje/Tro%C5%A1kovi%20i%20kriterij%20klasifikacije%20tro%C5%A1kova.pdf

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2015/12/Prora%C4%8Dun-Grada-Komi%C5%BEE-za-2016.-godinu-i-projekcije-za-2017.-i-2018.-godinu-op%C4%87i-dio.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2015/12/Prora%C4%8Dun-Grada-Komi%C5%BEE-za-2016.-godinu-i-projekcije-za-2017.-i-2018.-godinu-posebni-dio.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2016/12/Prora%C4%8Dun-Grada-Komi%C5%BEE-za-2017.-godinu-i-projekcije-za-2018.-i-2019.-godinu.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2017/02/Izvje%C5%A1taji-prora%C4%8Duna-prora%C4%8Dunskih-i-izvanprora%C4%8Dunskih-korisnika-za-razdoblje-1.01.2016.-do-31.12.2016..pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2017/12/Prora%C4%8Dun-Grada-Komi%C5%BEE-za-2018.-i-projekcije-za-2019.-i-2020.-godinu.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2018/02/Izvje%C5%A1taji-prora%C4%8Duna-prora%C4%8Dunskih-i-izvanprora%C4%8Dunskih-korisnika-za-razdoblje-1.01.2017.-do-31.12.2017.-godine.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2018/12/Prora%C4%8Dun-Grda-Komi%C5%BEE-za-2019.-godinu-i-projekcije-za-2020.-i-2021.-godinu.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2019/02/Izvje%C5%A1taji-prora%C4%8Duna-prora%C4%8Dunskih-i-izvanprora%C4%8Dunskih-korisnika-za-razdoblje-1.01.2018.-do-31.12.2018.-godine.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2019/12/Prora%C4%8Dun-Grada-Komi%C5%BEE-za-2020.-i-projekcije-za-2021.-i-2022.-godinu.pdf>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2021/02/Prorac2.xls>

<http://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2021/02/Prorac-12-1.x>

ANALIZA TROŠKOVA GRADA KOMIŽE

Sažetak

U radu se obrađuju i definiraju troškovi kao pojam i pojava u poslovanju poduzeća. Kako bi poduzeće uspješno poslovalo mora detaljno i duboko analizirati svoje troškove, što ih uzrokuje, gdje i kada nastaju. U teorijskom dijelu svaka vrsta troška je navedena i objašnjena uz grafičke prikaze zbog boljeg razumijevanja. Definirani su fiksni i varijabilni troškovi i sve njihove podvrste i također su objašnjene horizontalna i vertikalna analiza koje su korištene dalje u radu. Kroz empirijski dio su predstavljeni podatci o troškovima grada Komiže od 2016. godine do 2020. godine. Cilj rada je analizirati način njihovog korištenja resursa i podnošenja troškova i na što točno troše. Korištene su horizontalna i vertikalna analiza kako bi se uočilo koji od rashoda imaju najviše udjela u ukupnim rashodima i da se vide razlike u rastu ili padanju rashoda kroz godine.

Ključne riječi : troškovi, rashodi, analiza

Summary

The paper deals with and defines costs as a concept and phenomenon in business operations of a company. In order for a company to operate successfully, it must thoroughly and deeply analyze its costs, what causes them, where and when they arise. In the theoretical part, each type of cost is listed and explained, accompanied by graphical representations for better understanding. Fixed and variable costs are defined, along with all their subcategories, and explanations are provided for both horizontal and vertical analysis, which are further utilized in the paper. The empirical section presents data about the costs of the town of Komiža from 2016 to 2020. The aim of the paper is to analyze how they utilize resources, bear costs, and precisely what they spend on. Both horizontal and vertical analyses are used to observe which type of costs contribute the most to the total expenses and to identify differences in the growth or decline of expenses over the years.

Key words : costs, expenses, analysis

POPIS TABLICA I GRAFOVA

- Graf 1 : Kretanje ukupnih apsolutnih troškova
- Graf 2 : Kretanje prosječnih apsolutno fiksnih troškova
- Graf 3 : Kretanje ukupnih relativno fiksnih troškova
- Graf 4 : Kretanje prosječnih relativno fiksnih troškova
- Graf 5 : Kretanje proporcionalno varijabilnih troškova
- Graf 6 : Kretanje prosječnog proporcionalno varijabilnog troška
- Graf 7 : Kretanje ukupnih neproporcionalno varijabilnih troškova
- Graf 8 : Kretanje prosječnog neproporcionalno varijabilnog troška
- Graf 9 : Cijene i situacije poduzeća
- Graf 10 : Krivulje ekspanzije
- Graf 11 : Krivulja dugoročnih ukupnih troškova
- Graf 12 : Krivulje dugoročnih prosječnih i graničnih troškova
- Graf 13 : Kretanje troškova
- Graf 14 : Kretanje prosječnog ukupnog troška
- Tablica 1 : Prikaz ukupnih rashoda po godinama u kn
- Tablica 2 : Horizontalna analiza ukupnih rashoda po godinama u kn
- Tablica 3 : Vertikalna analiza ukupnih rashoda po godinama u kn
- Tablica 4 : Prikaz poslovnih rashoda po godinama u kn
- Tablica 5 : Horizontalna analiza poslovnih rashoda u kn
- Tablica 6 : Vertikalna analiza poslovnih rashoda u kn
- Tablica 7 : Prikaz financijskih rashoda po godinama u kn
- Tablica 8 : Horizontalna analiza financijskih rashoda u kn
- Tablica 9 : Vertikalna analiza financijskih rashoda u kn
- Tablica 10 : Prikaz izvanrednih rashoda po godinama u kn
- Tablica 11 : Horizontalna analiza izvanrednih rashoda u kn
- Tablica 12 : Vertikalna analiza izvanrednih rashoda u kn